

ПЕДАГОГІЧНА ТЕОРІЯ – АБСТРАКЦІЯ...
(Технологічні
підходи до проектування уроку)

**Педагогічна теорія –
абстракція. Її практичне
застосування – завжди
високе мистецтво.**

І. Підласий

Педагогічні технології
(Для чого вони потрібні сучасному викладачу)

У сучасній навчально-методичній літературі широко використовується поняття «педагогічні технології». Сьогодні про педагогічні технології говорять повсюди і з метою характеристики пріоритетних напрямів педагогічних перетворень, і з метою популяризації проблемного та розвиваючого навчання, і під час підготовки сучасного уроку.

На думку російського педагога В. Беспалько, «будь-яка діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво ґрунтується на інтуїції, технологія – на науці». Творчий педагог постійно перебуває в русі: він шукає нові шляхи вдосконалення шляхом спроб і помилок, на основі власної інтуїції й досвіду досягає певних результатів. Однак коли викладач, узагальнивши власний досвід, створює зі своїх напрацювань систему і ця система може бути доступною для використання іншими педагогами, то це вже народження технології. Технологія дозволяє педагогам скорочувати шлях до мети, допомагає економити час і сили. З іншого боку, нові часи завжди вимагають нових технологій. Технологія повинна відповідати духу часу, бути адекватною до його вимог та можливостей. Отже, сьогодні для досягнення високого професіоналізму необхідне досконале знання педагогічних технологій, безперервна самоосвіта, вміння «зазирнути» в майбутнє.

Існуючі технології можна розподілити таким чином:

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
Макротехнології	Мікротехнології
<ul style="list-style-type: none">• Принципи побудови конкретних педагогічних систем;• методи й способи досягнення цілей;• прогнозування результатів тощо. <p><i>Наприклад:</i> технологія профільного навчання;</p>	<ul style="list-style-type: none">• Предметні методики;• технології розв'язання окремих дидактичних задач (наприклад, технологія вивчення нового матеріалу, технологія виконання домашніх завдань тощо);• авторські технології

Метою будь-якої технології є досягнення більш високого рівня навчання та виховання. Для здійснення цього педагогічна технологія повинна задовольняти такі вимоги:

- науковість** — усі педагогічні прийоми певної технології повинні мати наукове обґрунтування;
- системність** — усі складові технології (прийоми, методи, форми) повинні бути взаємозв'язані та складати в сукупності єдине ціле;
- передбачуваність** — етапи впровадження та очікувані результати технології повинні бути чітко сплановані;
- ефективність** — застосування певної технології виправдовує витрати (часові, емоційні, матеріальні тощо) для отримання гарантованого результату;
- можливість відтворення** — можливість використання, повторення технології іншими суб'єктами;
- оптимальність** — певна технологія має низку переваг порівняно з іншими для отримання бажаного результату.

Урок — основа технології (Як підібрати потрібну технологію)

Добре продуманий та правильно побудований урок, як правило, дає добрі результати. А що ми розуміємо під добрим результатом? Формування конкретних знань, умінь, навичок? Якими знаннями слід «нафарширувати» учня?

Припустімо, що учні за допомогою педагога витратили час, напружились і вивчили матеріал. А далі що? Якою є практична значущість та можливість застосування цих знань?

Сьогодні потрібне уточнення значущості знань поряд з вміннями, навичками та рисами особистості.

Нерідко учні не можуть зв'язати поняття навіть одного й того ж предмета. Знання їх часто відірвані від дійсності, мають формальний характер, швидко застарівають. Тому бажано змістити акценти на вміння навчатися, набуття практичних навичок, формування особистої позиції учня. Особливо це стосується професійно-технічної освіти.

Ринок технологій сучасного уроку насичений. Комерційні групи, що конкурують між собою, лабораторії, видавництва пропонують усе нові й нові розробки.

Щоб звести до мінімуму ризик помилок і **вибрати** ту **технологію**, яка підходить саме вам і вашим учням, слід:

- чітко визначити соціальну групу, на яку орієнтована технологія.
- визначити освітній рівень учнів, на яких орієнтована технологія. У групах з високим освітнім потенціалом та з низьким потрібні різні технології;
- з'ясувати, що саме ви будете запозичувати - технологію цілком чи окремі елементи, що сподобалися;

- ☑ зважити свої можливості. Чи є сенс, наприклад, реалізовувати комп'ютерні технології, якщо у вашому училищі чи ліцеї немає комп'ютерного класу?
- ☑ критично оцінити власний рівень підготовленості. Якщо для реалізації технології вам достатньо вивчити літературу, що в поєднанні з вашим досвідом досить легко дозволяє подолати всі організаційні труднощі, - це шлях до успіху! Якщо ви відчуваєте «прогалини», то існує багато способів «заповнити» їх.

Чому навіть дуже гарна технологія не завжди «спрацьовує»?

Мабуть, кожен викладач, майстер виробничого навчання, знайомлячись з розробками численних технологій, знаходить для себе цілком відомі прийоми. Досвідчені педагоги вже давно використовують і «мозкові штурми», і тренінги, і конференції, і ще багато інших традиційних і нетрадиційних форм роботи та способів організації діяльності на уроці. Існують різні думки щодо результативності подібних уроків. Багато хто віддає перевагу традиційній схемі проведення уроків, адже один-два рази проведені в нестандартному режимі заняття не приводять до очікуваних результатів. І не повинні приводити з таких причин:

- ☑ значні витрати навчального часу на розв'язання організаційних питань (хто та який матеріал готує? хто з ким сидить? тощо);
- ☑ значна нестача урочного часу на розв'язання навчальних завдань (цей час витрачено на організацію);
- ☑ відсутність системи (алгоритму) використання інноваційних прийомів та довгострокового планування очікуваних результатів.

Висновок: використовувати технологію проведення не окремо взятого уроку (дійсно, результати будуть незначні), а впроваджувати інноваційні технології поступово, створюючи організаційну базу, відпрацьовуючи механізми, відстежуючи настрій і ступінь зацікавленості учнів. І от тоді з'являться результати: партнерські взаємовідносини педагога й учнів, розширення діапазону вмінь і навичок; «підтягування» слабких і, головне, поява дійсно зацікавлених в отриманні знань, засвоєнні вмінь і навичок.

Як „сконструювати” тему?

Будь-який технологічний прийом, що використовується на уроці, має бути доцільним. Отже, під час вивчення різних тем слід застосовувати різні прийоми. У той же час ефективність кожного прийому залежить від його умілої організації, яку можна виробити за умови неодноразового використання певної технології. Як же бути? Виникає суперечність: багаторазове повторення однієї й тієї ж технології призводить до одноманітності, а різноманітні технології можуть призвести до низького рівня організації, отже, будуть малоефективними. „Золота середина”, вихід із протиріччя – це завчасне обмірковування педагогом основних прийомів і способів дії на уроках усієї майбутньої теми.

Форма „конструктора” навчальної теми

Тема уроку	Основні етапи уроку				
	актуалізація	мотивація	вивчення	повторення, закріплення	домашнє завдання
1. ...	<i>опис прийомів</i>	<i>опис прийомів</i>	<i>опис прийомів</i>	<i>опис прийомів</i>	<i>опис прийомів</i>

Конструктор уроку „Інтерактивні прийоми”

Наведемо приклад конструктора уроку із використанням інтерактивних прийомів. Взявши за основу етапи діяльності (по горизонталі), добираємо прийоми, які найбільш повно відповідають їх меті, складаємо „формулу” (описову характеристику) кожного прийому. Використовуючи інтерактивні прийоми, слід враховувати загальні умови їх ефективності.

№	Назва прийому	Цілепокладання	Планування	Організація	Реалізація цілей	Аналіз, рефлексія
1.	„Велике коло”	„Обговорюємо разом, що для нас цікаво”	„В основі успіху будь-якої справи лежить чітке бачення цієї справи – план”	„Спосіб застосування знань представити у вигляді схеми”	„Спостерігай і роби висновок”	„Оціни свої знання і перевір об’єктивність оцінки”
2.	„Графіті”			„Обмін інформацією – шлях до її глибокого усвідомлення”		
3.	„Джигсоу”			„Постійний пошук – шлях до знань”	„Якщо проблема не обговорюється, то вона не зникає”	
4.	„Мозковий штурм”	„Самостійно визначте коло власних проблем”				„Запитай однокласника – перевір свої знання”
5.	„Розв’язання проблем”	„План перед очима – спосіб раціональної організації та оцінювання своєї діяльності”			„Висловлену однокласниками думку підтвердь і пошир”	
6.	„Зіграй роль”	„Розумію, як це важко відчувати себе в ролі викладача”		„Вільне висловлювання думки”		
7.	„Займи особисту позицію”	„У суперечці народжується істина”				„Сумнів - двигун історії”
8.	„Мікрофон”			„Ділова гра – модель життєвого простору”	„Кожен несе відповідальність за інших”	„Змагання – стимул інтересу, активності,

№	Назва прийому	Цілепокладання	Планування	Організація	Реалізація цілей	Аналіз, рефлексія
						пошуку”
9.	„Дискусія”, „Дебати”				„Із частин складаємо цілісний об’єкт”	„Підсумок уроку - результат колективного мислення”

